

Gospodarske stvari.

(Piše Ivan Vuk.)

Najhujša sovražnika naših žitnic.
V potu svojega obraza trudi se borni kmetič, da pridela kaj za živež, naj si bo že za prodajo ali za domačo rabo. Kolikokrat je s strahom gledal črne nakopičene oblake, moli Vsegamogočnega, naj odvrne nesrečo, ki mu preti, in Bog, oče vseh otrok, ga je uslišal. Spravil je svoje pridelke v žitnico in hvaležno zdihnil: »Hvala Bogu, sedaj je že pod streho in obvarovano sitnih škodljivcev.« Pa motiš se! Le podajva se v tvoje skladišče. Tu vidiš, da beži pred teboj majhen črn hrošček. Kaj zlomka, boš vprašal, ali ta tudi škoduje mojim pridelkom. Da, pa še kako, le mirno poslušaj. Razložiti ti hočem življenje od početka in tako do razvitka njegovega. Črni žitni rilčkar ali žužek, tudi žižek, kakor ga nazivljejo, (*Galandra granarea*) je majhen in droben hrošček, temnorjave barve. Na koncu glave ima tanek rilček, s katerim se zajé v trda žitna zrna. Ta mrčes najdemo po zimi ali v prvi pomladi v prašnih kotech, po razpokah v tleh in tramovih, kjer prezimuje. Spomladi se vzbudi, in samica leže v zrno po jedno jajce, najrajši v pšenico ali rž, pa tudi v ječmen in koruzo leže rada. Iz teh jajčic se izvale majhni črvički (ličinke), ki se zarijejo v zrnje, katerega popolnoma izgledajo, tako, da ostane le prazen mešiček. Dorasla ličinka se v izlojenih zrnih zabubi in julija izleze iz zabubane ličinke hrošček, ki se zopet plodi, tako, da nastane iz tega rodu pred zimo še en zarod, ki potem prezimi. Ker se žižek hitro množi, napravi nam lahko z izjedanjem zrnja veliko škodo. In kar je pri tem škodljivcu še posebno nevarno, je to, da ne dela na vrhu kupa, temveč znotraj v kupu, na dnu ali pa v kotih, tako, da ga niti opaziti ne moremo. Skriva se pa zaradi tega bolj globoko v kupe, ker ljubi toploto in mir. Da se ta škodlivec ne pritepe v žitnico, skrbi, da bo žitnica čista, zračna in svetla. Žito pa obračaj in preme-

šavaj. Staro žito je tudi treba zvejati ali preprihati na čistilnem mlinu. Razpoke po tramovih in špranje po tleh je dobro zamazati z apnom ali katranom. Smeti je skrbno odstraniti iz kotov, skratka, paziti moraš na največjo snago. Če se je pa ta škodlivec prikazal, treba ga je uničiti. Napadeno žito je takoj spraviti iz žitnice in prenesti na drug prostor. Žižka uničujemo s tem, da polagamo v žitnico suknene ali volnene cunje, ovčjo kožo ali kaj takega; to jih privabi, da se poskrijejo in zbirajo. Tukaj jih lahko zalotimo in pohodimo. Posebno spomladi je čas za delo. Če imamo le malo napadenega žita, zatremo škodljivca s tem, da spravimo žito v krušno peč, katera pa ne sme biti pregorka; toplota naj znaša k večjemu 50 stopinj po Celziju. V tej vročini ostane žito še kaljivo, hroščeki in zalega se pa zamori. Drugi sovražnik našega zrnja je žitni molj. To vam je majhen metuljček (*Tinea granella*), ki sedi po dnevu mirno po stenah žitnice. Spretnje perotnice ali krila so srebrno bela in imajo po sebi rujave in črne lise. Zadnja krila so pa sivkasta in enake barve. Metuljček se pokaže v poletju, navadno meseca rožnika. Samica leže jajčica na žitno zrnje, in sicer na vsako zrno po jedno ali dve jajčici. Ko je s tem gotova, pogine. V dveh tednih se izvale iz teh jajčec belim črvičkom podobne gosenice (ličinke), ki začno dolbsti zrno in razjedati moko. Od enega zrna gre gosenica na drugo in pri tem prepreda zrno z nekako nitkasto prejo, po kateri je videti vse polno njenega blata. Ker se vse to godi na vrhu žitnega kupa, spoznamo na tej preji hitro tega škodljivca. Moljevo žito se navzame smradu od blata in zaradi tega je moka iz takega žita zaduhla. Jeseni (meseca kimovca) zleze gosenica v kak kotichek na tleh ali na steni, kjer se zaprede in prezimi. Še-le spomladi se potem zabubi in v zgodnjem poletju se iz bube izleže metuljček. Zoper tega škodljivca se varujemo ravno tako, kakor proti žižku. Kar sem prej povedal, ravno to velja tudi o žitnem molju. Obračanje žita in snaga največ pomaga. Če se je pa žitni molj (metuljček) prikazal, uničujemo ga s tem, da

nastavljamo škafe polne vode v žitnico. Leteči metuljčki se radi love v vodi, kjer se jih mnogo potopi. Lovimo jih tudi s tem, da gremo zvečer z lučjo v žitnico; okoli luči radi frlotajo in pri tem jih lahko mnogo vjamemo ter pokončamo. Moljevo žito je z vrha odgrabit in prepražiti v krušni peči, predno ga daš v mlin. Ostali kup pa pokrij z mokro rjuho, na kateri se rade zberejo gosenice, ako še jih je kaj ostalo v žitu. (Več o teh škodljivcih čitaš lahko v Erjavčevi knjigi: »Naše škodljive živali.«) Zoper žitne škodljivce obešajo mnogi gospodarji tudi močno dišeče rastline v žitnico, kakor n. pr. pelin, da jih odganja duh, ki jim je silno zoperno. Ako se žižek ali žitni molj močno ugnezdi, potem je žitnico izprazniti najmanj za jedno leto; tla je med tem sprati s hudim lugom, stene odrgniti in pobeliti z apnom, razpoke in špranje pa zamazati z apnom ali katranom. — Žitnico moramo med letom večkrat posnažiti z metlo, da se ne morejo v njej nabirati nikake smeti, prah, pajčevina itd. Posebno skrbno jo je očistiti, predno spravljamo vanjo novo žito.

Blato iz jarkov izvozi pred zimo na njivo ali na travnik, če ga hočeš rabiti za gnoj. Zima, sneg, dež in vetrovje veliko pomaga, da se blato razkroji. Če se izvozi še-le spomladi, velikokrat škoduje zeliščem, ker je preoster gnoj. Tako blato je najboljšo za luk, bob, fižol.

Število gospodarskih šol v Avstriji.
V Avstriji imamo novejši čas dve višji gospodarski šoli, 12 srednjih gospodarskih šol, 5 srednjih gozdarskih šol, dve srednji šoli za sadjarstvo in vinorejstvo, 1 višjo šolo za pivovarstvo, 40 nižjih gospodarskih šol, 9 nižjih gozdarskih šol, 13 šol za ekonomijo in mlekarstvo, 21 šol za vinogradništvo, sadjarstvo in hmeljarstvo. Na teh šolah poučuje 553 rednih in 781 pomožnih učiteljev. Preteklo leto je bilo v teh šolah vpisanih 6176 učencev.

Loterijske številke

Gradec 21. dec. 1901. 33, 78, 84, 1, 71
Dunaj » » » 59, 51, 80, 22, 62

Lepe podobice s črnim okvirom kot spominki
za v molitev priporočene ranjke.

Primeren tisek na drugi strani oskrbimo hitro in lično.

100 kosov od 80 kr. do 1 glđ. 80 kr.

K obilim naročilom se priporoča

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Vsaka beseda
stane 2 v.

MALA OZNANILA

Vsaka beseda
stane 2 v.

Najmanjša
objava 45 v.

Vsaka beseda stane 2 vin.

Večkr. objava
po dogovoru.

Ti inserati se samo proti predplačilu sprejemajo; pri vprašanjih na upravništvo se mora znamka za odgovor pridejati.

Proda se.

Slivovko, jamčeno, naravnočisto, v vsaki količini, katero v izvrstnosti in konkurenčni ceni nobena trdka ne prekosi, prodaja več let obstoječa in po širokem znana „Zganjarija Lesjak“ v Brezovcu, pošta Rogatec (Rohitsch). 574 5—3

Posestvo, okoli 6 oralov, ki obstoji iz dveh hiš, gospodarskega poslopja, dveh njiv, gozda, travnika in sadonosnika, se proda. Oddaljeno je 5 minut od cerkve. Kupec naj se oglasi: Vumpah št. 12 pri Vurbergu. 585 3—2

KUVERTE

s firmo priporoča

tiskarna sv. Cirila v Mariboru

3 glasovirje, dobro ohranjene in zelo po ceni za 45, 120 in 180 glđ., proda Berta Volkmar, zaloga glasovirjev in harmonijev v Mariboru, Gornja gosposka ulica št. 86. 604 2—1

Proste službe.

Postranski zaslužek,

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „170 Gradec, poste restante.“ 222

Hlapec se sprejme pri župniku na Breznem ob koroški železnici. — Martin Stole. 610 2—1

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu
vsakovrstne podobice, molitvenike,
rožne vence, svetinjice, križce.

Velika knjiga z vzorci od navadnih do najfinejših podobic je v tiskarni na vpogled.

Spominki na prvo sv. obhajilo kos od 1 do 10 kr.

Rožne vence vsake velikosti in kakovosti prodajamo na drobno in debelo, **rožne vence žalostne Matere Božje in preč. Spočetja itd.** — Lepi križci so pa medeni ali niklasti za rožne vence, za kras na steno in posebno za častite duhovnike za sprevidenje bolnikov; križi s stojalcem, **svetinjice** različnih vrst.

Tiskarna ima v zalogi tiskovine za:

župnijske, občinske in politične urade, odvetnike in notarje, trgovce, hotele in gostilnice, posojilnice in zasebnike.

Naročila na lepake (vsake vrste in velikosti), poročne liste, osmrtnice, spominske liste, vizitke, tabele, knjige, časnike, dalje preskrbi za vsak urad ali zasebnike štampilje (pečate).

Vsako naročilo se izvrši hitro, lično in ceno.